

KWARTALNIK
WYDANIE III/2025

PORADNIK PRAWNY

POWIAT CHEŁMSKI

Jak ustanowić pełnomocnika

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIAT.LUBLIN.PL

Streszczenie

1. Pełnomocnik procesowy w sprawach cywilnych i karnych
2. Kto może być pełnomocnikiem - pełnomocnicy profesjonalni oraz osoby bez wykształcenia prawniczego
3. Pełnomocnictwo administracyjne do działania w urzędach
4. Kiedy strona nie może być zastępowana przez pełnomocnika
5. Uprawnienie pacjenta do upoważnienie osoby trzeciej w zakresie udzielania informacji oraz dostępu do dokumentacji medycznej

Spis treści

str. 04

Pełnomocnictwo w sądzie

Dorota Ulikowska

str. 07

**Pełnomocnictwo w instytucjach
i urzędach**

Dorota Ulikowska

str. 10

Pełnomocnictwo w służbie zdrowia

Dorota Ulikowska

Pełnomocnictwo w sądzie

Każdy ma prawo korzystać z instytucji pełnomocnictwa, żeby jak najlepiej chronić swoje interesy. Pełnomocnik procesowy jest uprawniony do występowania przed sądem za stronę, którą reprezentuje. Może składać wnioski dowodowe, podejmować różne czynności, np. zawarcie ugody, zrzeczenie się roszczenia inne. Wbrew powszechnemu przekonaniu przed sądem mogą nas reprezentować nie tylko adwokaci czy radcowie prawni, mogą to być również osoby bliskie dla strony.

Pełnomocnictwo procesowe

Pełnomocnictwo procesowe to najprościej pisemne upoważnienie do reprezentowania mocodawcy w postępowaniu sądowym dla wskazanej w nim osoby.

W orzecznictwie wskazuje się, że działanie „przed sądem” to podejmowanie wszystkich czynności procesowych, a więc niekoniecznie bezpośrednio przed obliczem sądu, jak też wykonywanie innych działań prawnych związanych z procesem (np. zawiadomienia czy wezwania).

Pełnomocnik może składać pisma, uczestniczyć w rozprawach i podejmować inne czynności procesowe w imieniu klienta, choć ten ostatni nadal może działać samodzielnie. Dokument pełnomocnictwa musi być złożony na piśmie z podpisem mocodawcy i określać zakres umocowania.

Adwokat lub radca prawny

Generalnie pełnomocnikiem w każdej sprawie, szczególnie w postępowaniu sądowym, może być adwokat lub radca prawny, czyli osoby, które zawodowo i profesjonalnie zajmują się świadczeniem usług prawnych. Mogą oni, jako pełnomocnicy, reprezentować interesy klientów w sprawach cywilnych, rodzinnych, gospodarczych, czy karnych.

WAŻNE

Po nowelizacji przepisów w 2015 roku, radca prawny również może pełnić funkcję obrońcy w sprawach karnych, o ile nie pozostaje w stosunku pracy z oskarżonym.

Wybór między adwokatem i radcą prawnym zależy od charakteru sprawy, gdyż oba zawody prawnicze specjalizują się w innym rodzaju prawa. Radca prawny jest częściej wybierany do spraw gospodarczych i handlowych, podczas gdy adwokat ma szerszy zakres działalności i wybierany jest do spraw cywilnych, rodzinnych i karnych.

Radca prawny może być jednocześnie zatrudniony na umowę o pracę (zlecenie) w spółce lub przedsiębiorstwie, które reprezentuje, natomiast adwokat może prowadzić działalność adwokacką wyłącznie w ramach własnej praktyki lub jako wspólnik spółki, np. spółki partnerskiej.

Zarówno adwokat, jak i radca prawny mogą być wyznaczeni przez sąd jako pełnomocnicy z urzędu, jeśli strona nie jest w stanie ponieść kosztów reprezentacji lub do reprezentowania w Sądzie Najwyższym, gdzie ich zastępstwo jest obowiązkowe.

WAŻNE

Z punktu widzenia klienta, w sprawach, w których obaj (adwokat lub radca prawny) mogą występować, ich kompetencje są zasadniczo takie same.

Jednak przepisy postępowania cywilnego (KPC) nie nakładają obowiązku występowania przed sądem za pośrednictwem radcy prawnego lub adwokata (wyj. skarga kasacyjna).

Pełnomocnik z urzędu

W sytuacji, gdy strona nie jest w stanie ponieść kosztów profesjonalnej obsługi prawnej, sąd może wyznaczyć adwokata lub radcę prawnego z urzędu. Taki prawnik jest zobowiązany do reprezentowania strony aż do prawomocnego zakończenia postępowania, chyba że z ważnych przyczyn zostanie zwolniony.

Przymus adwokacki

W postępowaniu przed Sądem Najwyższym strona nie może działać samodzielnie i obowiązuje przymus adwokacki, czyli zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy głównie sporządzenia pism procesowych, a także innych czynności procesowych związanych z postępowaniem (wyjątek - zwolnienie od kosztów sądowych).

Udzielenie pełnomocnictwa krewnym strony
Pełnomocnikami mogą być również krewni strony: rodzice (również adopcyjni), małżonek, rodzeństwo, dzieci (również adoptowane), oraz pozostali zstępni strony (wnuki, prawnuki itd.). Krewni strony nie muszą się legitymować wykształceniem prawniczym.

PRZEPISY

art. 87 § 1 KPC -

(...) Pełnomocnikiem może być także:

- Małżonek
- Rodzeństwo
- Zstępni (syn, wnuk, prawnuk) lub wstępni (rodzice, dziadkowie) strony
- Osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia

Udzielenie pełnomocnictwa najbliższemu wymaga złożenia przez stronę oświadczenia woli, którego treścią jest upoważnienie pełnomocnika do dokonania w imieniu i ze skutkiem prawnym dla strony czynności prawnej indywidualnie oznaczonej (jednej czynności) albo czynności określonych rodzajowo (wielu podobnych czynności). Krewny jako pełnomocnik musi mieć zdolność do czynności prawnych.

Pełnomocnictwo dla członka rodziny może być udzielone w dowolnej formie – pisemnie lub ustnie. Jednak w sprawach sądowych (również w urzędowych) oraz z daleko posuniętej ostrożności pełnomocnictwo procesowe należy udzielić na piśmie. Dla większości spraw wystarczy zwykła forma pisemna dokumentu pełnomocnictwa, w którym strona określi zakres umocowania krewnego do dokonywania określonych czynności związanych i wynikających z konkretnej sprawy cywilnej toczącej się przed sądem powszechnym, w której jest stroną, a w której nie może lub nie chce albo nie potrafi osobiście uczestniczyć.

Pełnomocnikiem osoba sprawująca zarząd majątkiem, interesami strony lub pozostające ze stroną w stałym stosunku zlecenia

Pełnomocnikiem strony w postępowaniu cywilnym może być osoba sprawująca zarząd jej majątkiem lub interesami. Uprawnienie takiej osoby wynika z relacji łączących ją ze stroną.

W sytuacji gdy dana sfera życia została przez jedną osobą oddana do zarządzania drugiej osobie, to należy tej drugiej osobie umożliwić również reprezentowanie pierwszej w sądzie. Zarządca majątkiem (interesami) strony, prowadząc jej sprawy na co dzień, będzie w nich bowiem lepiej zorientowany. Zarząd nie musi obejmować całości majątku lub interesów, może się ograniczać do ich wyodrębnionej części. Osoba sprawująca zarząd majątkiem działa w imieniu mocodawcy, ma prawo do podejmowania na jego rachunek czynności faktycznych i prawnych.

WAŻNE

Pełnomocnikiem może być również osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, o ile sprawa wchodzi w zakres tego zlecenia.

Zarówno zarząd, jak i zlecenie musi mieć charakter stały. Pełnomocnikiem nie może być osoba, z którą strona zawarła pozorną umowę zarządu lub zlecenia, nakierowaną w rzeczywistości wyłącznie na reprezentowanie w konkretnej, pojedynczej sprawie. Sąd jest uprawniony do zbadania czy stosunek zarządu lub zlecenia rzeczywiście istnieje, czy nie został sztucznie wykreowany tylko na potrzeby danego procesu.

WAŻNE

Pełnomocnicy, których umocowanie wynika ze stosunku zarządu lub zlecenia nie muszą mieć wykształcenia prawniczego.

Rzecznik patentowy pełnomocnikiem

W sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej (dot. wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych), pełnomocnikiem procesowym może być rzecznik patentowy. Rzecznicy patentowi są zawodem zaufania publicznego, powołanym do świadczenia pomocy w sprawach własności przemysłowej, nie muszą mieć wykształcenia prawniczego.

W sprawach związanych z ochroną własności przemysłowej pełnomocnikiem twórcy projektu wynalazczego może być również przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należą sprawy popierania własności przemysłowej i udzielania pomocy twórcom projektów wynalazczych.

Inni pełnomocnicy

Sprawy o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka oraz o alimenty - pełnomocnikiem może być również przedstawiciel właściwego w sprawach z zakresu pomocy społecznej organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji społecznej, mającej na celu udzielanie pomocy rodzinie.

Sprawy związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego - pełnomocnikiem rolnika w takich sprawach może być również przedstawiciel organizacji zrzeszającej rolników indywidualnych, której członkiem jest strona.

Sprawy konsumenckie - w sprawach dot. ochrony praw konsumenta, jego pełnomocnikiem może być przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należy ochrona konsumentów.

Współuczestnicy sporu - współuczestnik sporu może być pełnomocnikiem w sytuacji, gdy po jednej stronie procesu występuje kilka osób, np. wspólnie dochodzących zapłaty od pozwanego; w takich sprawach osoba występująca po tej samej stronie może zostać pełnomocnikiem pozostałych.

Taki pełnomocnik nie musi być prawnikiem.

Pracownicy - pełnomocnikiem osoby prawnej lub przedsiębiorcy, w tym nieposiadającego osobowości prawnej, może być również ich pracownik.

Obrońca w postępowaniu karnym

Zgodnie z art. 82 Kodeksu postępowania karnego (dalej: KPK), obrońcą może być jedynie osoba upoważniona do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych. Przepis ten wskazuje na osoby uprawnione do pełnienia funkcji obrońcy w procesie karnym poprzez bezpośrednie odniesienie do ustawy Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych.

Takie uregulowanie powoduje, że z grona potencjalnych obrońców oskarżonego (podejrzanego, skazanego) zostały wykluczone inne osoby, które wprost nie zostały wskazane. Zawieszony w czynnościach zawodowych adwokat lub radca prawny nie może sprawować obrony - jest osobą do tego nieuprawnioną.

Pełnomocnik w postępowaniu karnym

Udział pełnomocnika w postępowaniu karnym został uregulowany w art. 87 KPK, z którego wynika, że strona inna niż oskarżony może ustanowić pełnomocnika.

Z kolei osoba niebędąca stroną, np. świadek, może ustanowić pełnomocnika, jeżeli wymagają tego jej interesy w toczącym się postępowaniu.

Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może odmówić dopuszczenia do udziału w postępowaniu pełnomocnika osoby niebędącej stroną, jeżeli uzna, że nie wymaga tego obrona interesów tejże osoby.

Pełnomocnikiem w postępowaniu karnym może być adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

W kwestiach dotyczących pełnomocnika, a nieunormowanych przez przepisy KPK, stosuje się odpowiednio przepisy obowiązujące w postępowaniu cywilnym (art. 89 KPK).

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1071)
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 poz. 1568)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 46)

Pełnomocnictwo w instytucjach i urzędach

Organy administracji publicznej, w tym organy samorządowe i inne publiczne instytucje, zobowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić stronie wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Jednak wiele osób, których dotyczy postępowanie administracyjne, będących stroną tegoż postępowania, nie potrafi dostatecznie zająć się swoimi sprawami. Wynika to z różnych okoliczności: braku wiedzy, umiejętności, cech osobistych, choroby, pobytu za granicą i wielu innych. Ale każdy, chroniąc swoje interesy, może działać w swojej sprawie albo osobiście (gdy może i potrafi) lub przez pełnomocnika. Działanie strony za pośrednictwem pełnomocnika należy do jej praw i może zostać wyłączone jedynie, gdy czynność musi być dokonana wyłącznie przez samą stronę.

Strona w postępowaniu administracyjnym

Zgodnie z treścią przepisu art. 28 Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej: KPA) stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie lub kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. Powyższy przepis określa podmioty posiadające legitymację procesową w postępowaniu administracyjnym:

- Osoby fizyczne: zwykli obywatele, którzy mają interes prawny w danej sprawie lub na których ciąży obowiązek
- Osoby prawne: przedsiębiorstwa, spółki, fundacje, stowarzyszenia posiadające osobowość prawną
- Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej: np. państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne, które mogą być stroną postępowania, choć nie mają osobowości prawnej

WAŻNE

Legitymacja procesowa to uprawnienie podmiotu do wszczęcia postępowania (legitymacja czynna) lub uprawnienie do uczestnictwa w postępowaniu jako strona, ale wszczętego przez inny podmiot (legitymacja bierna).

Natomiast z art. 61 KPA wynika, że postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu, przy czym, czy zostało ono wszczęte z urzędu, czy na żądanie jednej ze stron, należy o tym zawiadomić wszystkie podmioty będące stronami w sprawie. Dopełnienie tego obowiązku jest szczególnie ważne, gdyż pozwala na udział strony w prowadzonym postępowaniu.

W postępowaniu administracyjnym strona może działać sama lub przez pełnomocnika.

Reprezentacja strony w postępowaniu administracyjnym

Kwestię reprezentacji strony w postępowaniu administracyjnym regulują art. 32 i 33 KPA. Artykuł 32 dotyczy ogólnych zasad ustanowienia pełnomocnika, a artykuł 33 precyzuje, kto może być pełnomocnikiem, jakie są wymagania dotyczące pełnomocnictwa oraz kiedy organ może nie żądać pełnomocnictwa.

PRZEPISY

art. 32. Strona może działać przez pełnomocnika, chyba że charakter czynności wymaga jej osobistego działania.

art. 33. § 1. Pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych.

§ 2. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie lub zgłoszone do protokołu.

§ 2a. (uchylony)

§ 3. Pełnomocnik dołącza do akt oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także doradca podatkowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Organ administracji publicznej może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony.

§ 3a. (uchylony)

§ 4. W sprawach mniejszej wagi organ administracji publicznej może nie żądać pełnomocnictwa, jeśli pełnomocnikiem jest członek najbliższej rodziny lub domownik strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu upoważnienia do występowania w imieniu strony.

Pełnomocnictwo

Pełnomocnictwo powstaje na mocy jednostronnej czynności prawnej, gdy strona (mocodawca) ustanawia osobę (pełnomocnika), która będzie dokonywała za nią określonych czynności przed organem w urzędzie.

WAŻNE

Poza instytucją pełnomocnictwa, dzięki której strona może zdecydować o tym, że będzie zastępowana w urzędzie przez ustanowionego pełnomocnika, istnieje też instytucja przedstawicielstwa, która wynika wprost z przepisów ustawy (np. rodzice są przedstawicielami ustawowymi swoich małoletnich dzieci)

Pełnomocnictwo procesowe uregulowane jest w art. 32 i 33 KPA i jest ono w postępowaniu administracyjnym ogólnym i podatkowym wyraźnie uproszczone. Uproszczenie to wyraża się w tym, że granice umocowania pełnomocnika do działania za stronę są wyznaczone jedynie zakresem czynności procesowych, których strona musi dopełnić osobiście.

Kto może być pełnomocnikiem

Pełnomocnikiem może być wyłącznie osoba fizyczna mająca zdolność do czynności prawnych.

Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie przewidują żadnych wymagań w zakresie wykształcenia ani doświadczenia zawodowego pełnomocnika.

Pełnomocnikiem może być:

- pełnomocnik zawodowy, np. adwokat lub radca prawny
- osoba, która nie ma wykształcenia prawniczego

Nie ma również ograniczeń dla liczby pełnomocników – strona może mieć ich kilku.

Kilku pełnomocników strony

Strona, zarówno w postępowaniu administracyjnym jak i w podatkowym może umocować kilku pełnomocników do podejmowania czynności. W takiej sytuacji organ administracji publicznej zobowiązany jest zagwarantować im udział w postępowaniu.

Gdy strona umocuje w danym postępowaniu kilku pełnomocników, wówczas z obowiązkiem umożliwienia udziału w postępowaniu im wszystkim potrzebna jest dodatkowa regulacja dotycząca doręczeń pism. Zgodnie z art. 40 §2 KPA, jeżeli ustanowiono kilku pełnomocników, wówczas o dostarczeniu pisma może zdecydować strona i organ dostarcza je tylko jednemu z nich. Strona sama wyznacza jednego z kilku swoich pełnomocników, jako tego właściwego do odbioru pism, czyli pełnomocnika do doręczeń. W przypadku, gdy strona nie wyznaczy pełnomocnika, wówczas organ doręcza pismo jednemu z pełnomocników.

Udzielenie pełnomocnictwa

Pełnomocnictwo do załatwiania spraw administracyjnych powinno być udzielone na piśmie utrwalonym w postaci:

- papierowej i podpisane własnoręcznie
- elektronicznej i podpisane podpisem elektronicznym: podpisem kwalifikowanym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Można też udzielić pełnomocnictwa ustnie w urzędzie, wówczas urzędnik zapisze treść pełnomocnictwa w protokole.

Pełnomocnictwo musi wskazywać konkretną osobę, której jest udzielane.

W treści pełnomocnictwa należy wskazać zakres działania pełnomocnika, czyli określić jakie sprawy pełnomocnik może załatwiać w imieniu mocodawcy.

Można udzielić pełnomocnictwa:

- ogólnego – np. do reprezentacji w każdej sprawie prowadzonej w danym urzędzie lub przed wszystkimi organami administracji rządowej
- szczególnego – np. do reprezentacji w danej sprawie lub tylko do konkretnych czynności, takich jak złożenie wniosku czy odebranie zaświadczenia; w tym przypadku w treści pełnomocnictwa szczegółowo należy opisać zakres uprawnień udzielonych pełnomocnikowi.

Od chwili ustanowienia pełnomocnika może on reprezentować stronę w urzędzie.

Złożenie pełnomocnictwa w urzędzie

Pełnomocnictwo można złożyć w urzędzie osobiście, ale może to zrobić również ustanowiony pełnomocnik, razem z dokumentami tej sprawy.

WAŻNE

Pełnomocnictwo należy złożyć do każdej sprawy, w której dana strona ma reprezentować pełnomocnika. Należy je złożyć nawet wtedy, gdy w danym urzędzie, w innej sprawie, strona już składała pełnomocnictwo dla tej samej osoby.

Urząd będzie zawiadamiał pełnomocnika o wszelkich czynnościach w sprawie i wzywał do udziału w nich.

Opłata od pełnomocnictwa

Udzielenie pełnomocnictwa generalnie jest bezpłatne. Jednakże strona zobowiązana jest do uiszczenia 17 zł opłaty skarbowej za złożenie pełnomocnictwa do sprawy w urzędzie.

WAŻNE

Dowód wniesienia opłaty skarbowej za pełnomocnictwo należy dołączyć do dokumentów danej sprawy składanych w urzędzie.

Opłaty skarbowej można dokonać:

- pełnomocnictwo papierowe – na konto urzędu miasta lub gminy, właściwego dla siedziby urzędu, w którym składa się wnioski – numer konta można sprawdzić na stronie internetowej urzędu miasta lub gminy
- pełnomocnictwo w formie elektronicznej – na konto urzędu miasta lub gminy, właściwego dla miejsca zamieszkania lub siedziby mocodawcy. Mocodawcą jest osoba lub instytucja, która udziela pełnomocnictwa

Pełnomocnictwo domniemane

Urząd może nie żądać pełnomocnictwa od osoby, która reprezentuje stronę, jeśli jest to członek najbliższej rodziny lub domownik i nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu upoważnienia do działania w imieniu strony.

WAŻNE

Opłata za złożenie pełnomocnictwa nie jest konieczna, gdy pełnomocnictwo jest udzielone mężowi, żonie, dzieciom, rodzicom, dziadkom, wnukom lub rodzeństwu, w sprawie z zakresu ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego (sprawy w ZUS), w sprawach zatrudnienia.

Kiedy strona musi działać osobiście i nie może działać przez pełnomocnika

Jak już wyżej była mowa, strona w postępowaniu administracyjnym nie musi działać osobiście, chyba że wymaga tego konkretna sprawa, gdzie osobiste działanie lub udział strony jest wymagany i nie ma formalnie możliwości zastąpienia jej przez pełnomocnika.

Przykłady konieczności osobistego działania strony:

- złożenie odcisków palców do wniosku o paszport – z oczywistych względów tej sprawy, nie jest w stanie załatwić pełnomocnik
- obowiązek samodzielnego działania strony może wynikać z:
 - przepisów szczególnych, np. wezwanie do osobistego stawiennictwa albo wezwanie do złożenia zeznań (wyjaśnień) co do okoliczności zdarzenia, którego strona była świadkiem
 - z decyzji organu administracyjnego, np. wezwanie do udziału w czynnościach prowadzonych przez urząd

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2024 poz. 572)
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1071)

Pełnomocnictwo w służbie zdrowia

W Polsce nie ma jednego uniwersalnego dokumentu o nazwie "pełnomocnictwo w służbie zdrowia", ale można udzielić różnych form upoważnień, np. elektronicznie przez system e-Pacjent na Internetowym Koncie Pacjenta (IKP) lub w formie tradycyjnego, papierowego pełnomocnictwa, np. do odbioru dokumentacji medycznej lub odbioru recept, albo uzyskiwać informacje o jego stanie zdrowia, gdy sam nie będzie w stanie tego zrobić. Takie pełnomocnictwo wymaga formy pisemnej i powinno zawierać dane pacjenta, dane pełnomocnika oraz określenie zakresu udzielanych uprawnień.

Prawo pacjenta do informacji

Pacjent ma ustawowe prawo, wynikające z art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (dalej: UPP), do informacji o swoim stanie zdrowia.

WAŻNE

Prawo do informacji obejmuje także dostęp do dokumentacji medycznej.

Lekarz lub inny pracownik medyczny ma obowiązek udzielić pacjentowi, za jego zgodą, przystępnej informacji o:

- Stanie zdrowia
- Rozpoznaniu
- Proponowanych i możliwych metodach diagnostycznych i leczniczych
- Przewidywanych skutkach ich zastosowania lub zaniechania
- Wynikach leczenia
- Rokowaniu

WAŻNE

Pracownik medyczny ma przekazać pacjentowi powyższe informacje w sposób zrozumiały, czyli taki, który pacjent może bez trudu pojąć, zrozumieć jego sens, istotę lub przebieg i wiedzieć, jak się w związku z tym zachować.

Oznacza to, że informacja jest jasna, precyzyjna, niewprowadzająca w błąd oraz dostosowana do pacjenta, tak aby mógł on swobodnie przyswoić jej znaczenie i ewentualne implikacje (konsekwencje, następstwa).

Praktyczne znaczenie przystępności informacji udzielanej pacjentowi, oznacza:

- Jasność i precyzja - Język użyty do przekazania informacji powinien być prosty, klarowny i wolny od zbędnego żargonu czy zawitych sformułowań.
- Pełnia informacji - Komunikat powinien zawierać wszystkie niezbędne dane, które pozwolą odbiorcy zrozumieć kontekst i podjąć świadomą decyzję.
- Brak wprowadzania w błąd - Informacja musi być prawdziwa i nie powinna zniekształcać faktycznego stanu rzeczy.
- Dopasowanie do odbiorcy - Sposób prezentacji informacji powinien uwzględniać wiedzę i możliwości rozumienia odbiorcy, co jest szczególnie ważne w przypadku pacjentów.

Ograniczenie lub odmowa informacji

Pacjent może żądać ograniczenia lub odmowy udzielenia tych informacji, a także wskazać, komu mają być one przekazywane.

- na żądanie pacjenta - pacjent ma prawo żądać, aby nie otrzymywał informacji o swoim stanie zdrowia
- w trosce o dobro pacjenta - w wyjątkowych przypadkach, gdy ujawnienie informacji mogłoby spowodować poważne cierpienie lub negatywne skutki zdrowotne, lekarz może ograniczyć jej zakres

Podmioty zobowiązane do udzielenia informacji

Informacji pacjentowi powinny udzielać wszystkie osoby wykonujące zawód medyczny, w zakresie swoich kompetencji:

- lekarz - ma obowiązek udzielić pełnej informacji dotyczącej stanu zdrowia, diagnozy oraz leczenia
- pielęgniarka i położna - mogą udzielać informacji dotyczących pielęgnacji i zabiegów, ale nie mają obowiązku przekazywania informacji o rokowaniu czy możliwościach leczenia

Dostęp do dokumentacji medycznej

Pacjent ma prawo wglądu do swojej dokumentacji medycznej w siedzibie placówki, a także może otrzymać jej kopie, odpisy lub wyciągi (za opłatą). W takim samym zakresie, jakie sam posiada, pacjent może upoważnić osobę trzecią do dostępu do swojej dokumentacji medycznej.

Upoważnienie dla pełnomocnika może być:

- w pełnym zakresie
- albo
- w zakresie ograniczonym do dostępu tylko do literalnie wskazanych w upoważnieniu dokumentów, np. dot. tylko leczenia szpitalnego świadczonych na Oddziale Kardiologii

Prawo pacjenta do wyboru osób informowanych

Pacjent może wskazać osoby, którym lekarz ma przekazywać informacje o jego stanie zdrowia. Jest to upoważnienie pacjenta do udzielenia wskazanej osobie (osobom) informacji o stanie zdrowia, do dostępu do dokumentacji medycznej oraz do odebrania recepty lub zlecenia.

Upoważnienie takie można udzielić w różnych formach:

- elektronicznej – przez system e-Pacjent na Internetowym Koncie Pacjenta (IKP)
- tradycyjnej – papierowe pełnomocnictwo, np. do odbioru dok. medycznej lub recept.

Należy pamiętać, że od pełnomocnictwa obowiązuje konieczność uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 17 zł za złożenie pełnomocnictwa, chyba że jest to pełnomocnictwo udzielone osobie bliskiej, np. małżonkowi, dziecku, czy rodzicowi.

WAŻNE

Pacjent ma prawo wskazać osobę lub osoby, którym lekarz będzie udzielać informacji o jego stanie zdrowia i leczeniu.

Upoważnienie przez system e-Pacjent

Jest to prosty sposób na udzielenie dostępu do swoich danych medycznych bliskiej osobie.

Pełnomocnika można upoważnić do:

- odbioru e-recept
- umówienia wizyty lekarskiej
- wglądu do dokumentacji medycznej itp.

Żeby to zrobić pacjent musi zalogować się do swojego Internetowego Konta Pacjenta (IKP) oraz wybrać funkcję upoważnienia do danych medycznych.

Pełnomocnictwo w formie tradycyjnej

Pacjent może udzielić pełnomocnictwa do konkretnych czynności, takich jak odbiór dokumentacji medycznej, składając odpowiedni dokument.

W dokumencie muszą znaleźć się:

- dane osobowe mocodawcy, czyli pacjenta: imię, nazwisko, adres, PESEL
- dane pełnomocnika: imię, nazwisko, adres, kontakt, np. nr telefonu

Pełnomocnictwo jest upoważnieniem do:

- odbioru dokumentacji medycznej
- odbioru recept
- zapłaty za leczenie
- odbioru wyników badań

Pełnomocnictwo składa się w placówce medycznej, w której pacjent chce, aby pełnomocnik działał w jego imieniu.

Pełnomocnik medyczny – rządowe plany na przyszłość

Instytucja pełnomocnika medycznego istnieje w wielu krajach świata, m.in. w Australii, Belgii, Hiszpanii, Izraelu, Stanach Zjednoczonych i Szwajcarii. Polska należy do tych krajów, w których nie ma pełnomocników medycznych.

Pełnomocnik medyczny to wybrana przez pacjenta osoba, która reprezentuje jego wolę, stanowisko oraz interesy w sytuacji, gdy sam pacjent nie może lub nie chce tego uczynić samodzielnie. Pełnomocnik medyczny podejmuje decyzje dotyczące życia i zdrowia pacjenta, posiadając szczegółową wiedzę na jego temat. Powinien także szanować wolę swego mocodawcy oraz wyznawane przez niego wartości.

Wprowadzenie takiej instytucji do polskiego systemu prawnego planowano już w 2024 roku jako projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw. Ministerstwo Sprawiedliwości pierwotnie chciało zlikwidować instytucję ubezwłasnowolnienia oraz wprowadzić instytucję pełnomocnika medycznego. Wycofano się z tego rozwiązania projektując inną ustawę: o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji. Ostatnio zaniechano jednak prac nad wprowadzeniem do porządku prawnego pełnomocnika medycznego, pozostając przy koncepcji pełnomocnika rejestrowanego.

W sytuacji, w której byłoby zniesione ubezpieczenie, wprowadzenie pełnomocnictwa medycznego jest konieczne. Brak takiej regulacji spowodowałby, że personel medyczny musiałby każdorazowo występować do sądu opiekuńczego o wydawanie zezwoleń zastępczych na udzielanie świadczeń zdrowotnych pacjentom o zaburzonych funkcjach poznawczych.

W założeniach projektu ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji przewidziano stworzenie instytucji pełnomocnictwa rejestrowego, który mógłby reprezentować mocodawcę we wszystkich sprawach dotyczących majątku i osoby, w tym w zakresie wyrażania zgody lub odmowy na świadczenia zdrowotne, szczególnie na wypadek utraty zdolności kierowania swoim postępowaniem, np. sytuacja, w której mocodawcę dotknie choroba Alzheimera.

Na razie powyższe instytucje nadal są w planach.

Przykładowy zakres umocowania w ramach pełnomocnictwa medycznego

MÓJ PEŁNOMOCNIK MOŻE PODEJMOWAĆ ZA MNIE DECYZJE DOT. OPIEKI MEDYCZNEJ, W TYM:

- Podejmować decyzje o przyjęciu, zaprzestaniu lub odmowie leczenia moich dowolnych przypadłości fizycznych lub umysłowych, w tym decyzje o życiu lub śmierci.
- Wyrażać zgodę na przyjęcie lub wypisanie mnie z dowolnego szpitala, domu lub innej instytucji, w tym placówki zdrowia psychicznego.
- Uzyskać pełen dostęp do mojej historii choroby i historii zdrowia psychicznego i udostępniać je w razie potrzeby innym osobom, w tym po mojej śmierci.
- Podejmować decyzje o wykonaniu planów, które już sporządziłem/am lub, jeśli tego nie zrobiłem/am, decyzje dotyczące mojego ciała lub zwłok, w tym o dawstwie organów, tkanek lub całego ciała, autopsji, kremacji i pochówku.

WAŻNE - IN SPE

Pełnomocnictwo rejestrowane byłoby ustanawiane u notariusza i obejmowałoby całe spektrum spraw dotyczących osoby i majątku mocodawcy.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581)

1. PEŁNOMOCNICTWO OGÓLNE – WZÓR
(np. do urzędów, ZUS, urzędu skarbowego, banku, poczty, itp.)

Miejscowość, data:

PEŁNOMOCNICTWO

Ja, niżej podpisany/a:

Imię i nazwisko: *PESEL:*

Adres zamieszkania: *Dowód osobisty: seria* *nr*

wydany przez

udzielam niniejszym pełnomocnictwa Panu/Pani:

Imię i nazwisko: *PESEL:*

Adres zamieszkania: *Dowód osobisty: seria* *nr*

wydany przez

do działania w moim imieniu w instytucjach publicznych i urzędach, w szczególności w:

- Urzędzie Skarbowym,
- Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych,
- Urzędzie Miasta/Gminy,
- Bankach,
- Poczcie Polskiej,
- oraz innych instytucjach administracji publicznej.

Pełnomocnik jest upoważniony do składania i odbierania dokumentów, podpisywania w moim imieniu wniosków i pism urzędowych, a także do reprezentowania mnie w sprawach administracyjnych.

Pełnomocnictwo jest ważne od dnia podpisania do odwołania.

Podpis mocodawcy:

**2. PEŁNOMOCNICTWO PROCESOWE – WZÓR
(do reprezentowania przed sądami)**

Miejscowość, data:

PEŁNOMOCNICTWO PROCESOWE

Ja, niżej podpisany/a:

Imię i nazwisko: *PESEL:*

Adres zamieszkania: *Dowód osobisty: seria* *nr*

wydany przez

udzielam pełnomocnictwa Panu/Pani:

Imię i nazwisko: *PESEL:*

Adres zamieszkania: *Zawód / tytuł zawodowy:*

..... do reprezentowania mnie przed sądami powszechnymi

wszystkich instancji w sprawach cywilnych, a w szczególności w sprawie:

..... (numer sprawy / charakter sprawy)

Pełnomocnik jest upoważniony do podejmowania wszelkich czynności procesowych i pozaprocesowych, w tym do składania pism procesowych, podpisywania dokumentów, odbierania korespondencji sądowej oraz zawierania ugód.

Pełnomocnictwo jest ważne od dnia podpisania do odwołania.

Podpis mocodawcy:

3. PEŁNOMOCNICTWO W SŁUŻBIE ZDROWIA - WZÓR
(np. do wglądu w dokumentację medyczną, podejmowania decyzji medycznych)

Miejscowość, data:

PEŁNOMOCNICTWO MEDYCZNE

Ja, niżej podpisany/a: *Imię i nazwisko:* *PESEL:*

..... *Adres zamieszkania:*

Dowód osobisty: seria nr wydany przez

udzielam pełnomocnictwa *Panu/Pani: Imię i nazwisko:*

PESEL: *Adres zamieszkania:*

..... *Dowód osobisty: seria nr wydany przez*

do reprezentowania mnie w kontaktach ze wszystkimi placówkami służby zdrowia, zarówno publicznymi jak i prywatnymi. Pełnomocnik jest uprawniony do:

- uzyskiwania informacji o moim stanie zdrowia,
- dostępu do dokumentacji medycznej,
- wyrażania zgody na proponowane leczenie lub odmowy leczenia,
- odbioru wyników badań i zaleceń lekarskich.

Pełnomocnictwo zachowuje ważność również w sytuacji, gdy nie będę w stanie samodzielnie podejmować decyzji z powodów zdrowotnych.

Pełnomocnictwo obowiązuje od dnia podpisania do odwołania.

Podpis mocodawcy:

4. PEŁNOMOCNICTWO SZCZEGÓLNE
(np. do konkretnej czynności – wpisz odpowiednio)

Miejscowość, data:

PEŁNOMOCNICTWO SZCZEGÓLNE

Ja, niżej podpisany/a: *Imię i nazwisko:* *PESEL:*

..... *Adres zamieszkania:*

Dowód osobisty: seria nr wydany przez

udzielam pełnomocnictwa Panu/Pani: *Imię i nazwisko:*

PESEL: *Adres zamieszkania:*

..... *Dowód osobisty: seria nr wydany przez*

do dokonania w moim imieniu następującej czynności:

.....

(np. odbiór dowodu osobistego, sprzedaż pojazdu, podpisanie umowy najmu itp.)

Pełnomocnictwo obowiązuje wyłącznie w zakresie tej czynności.

Pełnomocnictwo obowiązuje od dnia podpisania do odwołania.

Podpis mocodawcy:

SKORZYSTAJ Z BEZPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIATCHELMSKI.PL

